

6. Musaev Q. Tajima nazariyasi asoslari. – Toshkent, 2005. – 323 b.
7. Abduamanatov M., Fors tili. – Toshkent, – 2007. – 223 b.
8. Quronbekov A., Vohidov A., Ziyayeva T. Fors tili. – Toshkent, – 2006. – 113 b.
9. Quronbekov A., Vohidov A., Ziyayeva T. Fors tili. – Toshkent, – 2009. – 233 b.
10. Азимджанова Д.А. Учебник персидского языка. – Toshkent, – 2012. – 233 b.
11. (برای آموزش ارضاء مراد صحرائی، افسانه غریبی، داود ملک لو، سمانه صائقی، مینا (سطح مقدماتی، – تهران، ۱۳۹۵)
12. رضا مراد صحرائی، افسانه غریبی، داود ملک لو، سمانه صائقی، مینا (2) برای آموزش (سطح پیش میانه و میانی، – تهران، ۱۳۹۶)

2. Qo'shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh. Hozirgi zamon va Yangi O'zbekiston. – Toshkent: O'zbekiston, 2024. – 392 b.
2. Mirziyoyev Sh. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. 5-jild. – Toshkent: O'zbekiston, 2023. – 508 b.
3. Mirziyoyev Sh. Yangi O'zbekistonda taraqqiyot strategiyasi asosida demokratik islohotlar yo'lini qat'iy davom ettiramiz. 6-jild. – Toshkent: O'zbekiston, 2023. – 323 b.
4. Ochilov E., N.Xodjayeva. Tajima nazariyasi. O'quv qo'llanma. – Toshkent: TDSHU, 2021. – 256 b.

3. Axborot manbalari

1. www.ziynet.uz
2. www.geocities.co.jp
3. www.dic.academic.ru/dic.nsf/ruwikii
4. www.orient.pu.ru
5. www.narutoclan.ru
6. www.rusarticles.com

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIJY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI

60230200 – Tajima nazariyasi va amaliyoti (*sharq tillari*) ta'lim yo'nalishi, kunduzgi ta'lim shakli bitiruvchilari uchun mutaxassislik fanlaridan

YAKUNIY DAVLAT ATTESTATSIYASI DASTURI

Toshkent – 2024

Ushbu dastur O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2024 yil 13 dekabrda "Oliy va kasbiy ta'lim tashkilotlari bitiruvchilarining yakuniy davlat attestatsiyasini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 836-son qarori I-ilovasi bilan tasdiqlangan "Oliy ta'lim tashkilotlari bitiruvchilarining yakuniy davlat attestatsiyasini o'tkazish tartibi to'g'risida"gi NIZOMga asosan ishlab chiqildi.

Tuzuvchilar: A.B.Maxamadtoirova – Tarjimashunoslik, tilshunoslik va xalqaro jurnalistika oliy maktabi dotsenti v.b., PhD.

D.Ahmedova – Eronshunoslik va afg'onshunoslik oliy maktabi dotsenti, DSc.

Taqrizchilar: X.X.Hamidov – TDSHU, Tarjimashunoslik, tilshunoslik va xalqaro jurnalistika oliy maktabi professori, DSc.

E.Z.Ochilov – O'zRFA O'zbek tili, adabiyoti va folklori instituti katta ilmiy xodimi, f.f.n., dotsent.

Dastur Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Kengashining 2024-yil 26-dekabrda 5-sonli majlisida muhokama qilingan va tasdiqlangan.

100 ballik va 5 ballik baholash tizimlarining o'zaro mosligi jadvali

5 bahollik shkala	100 ballik shkala	5 bahollik shkala	100 ballik shkala	5 bahollik shkala	100 ballik shkala
5,00 — 4,96	100	4,30 — 4,26	86	3,60 — 3,56	72
4,95 — 4,91	99	4,25 — 4,21	85	3,55 — 3,51	71
4,90 — 4,86	98	4,20 — 4,16	84	3,50 — 3,46	70
4,85 — 4,81	97	4,15 — 4,11	83	3,45 — 3,41	69
4,80 — 4,76	96	4,10 — 4,06	82	3,40 — 3,36	68
4,75 — 4,71	95	4,05 — 4,01	81	3,35 — 3,31	67
4,70 — 4,66	94	4,00 — 3,96	80	3,30 — 3,26	66
4,65 — 4,61	93	3,95 — 3,91	79	3,25 — 3,21	65
4,60 — 4,56	92	3,90 — 3,86	78	3,20 — 3,16	64
4,55 — 4,51	91	3,85 — 3,81	77	3,15 — 3,11	63
4,50 — 4,46	90	3,80 — 3,76	76	3,10 — 3,06	62
4,45 — 4,41	89	3,75 — 3,71	75	3,05 — 3,01	61
4,40 — 4,36	88	3,70 — 3,66	74	3,00	60
4,35 — 4,31	87	3,65 — 3,61	73	3,0 dan kam	60 dan kam

ESLATMA: Yakuniy davlat attestatsiyasi jarayonida qo'yilgan bahodan norozi bo'lgan bitiruvchilar yakuniy davlat attestatsiyasi baholari e'lon qilingan kundan e'tiboran uch kun muddat ichida apellyatsiya komissiyasiga murojaat qilish huquqiga egadirlar. Talaba tomonidan berilgan apellyatsiya Appelyatsiya komissiyasi tomonidan 1 kun ichida ko'rib chiqiladi hamda DAK raisi bilan kelishilgan holda xulosa qilinadi.

Adabiyotlar ro'yxati

I. Asosiy adabiyotlar

1. Salomov G'. Tarjima nazariyasiga kirish. – Toshkent, 2015.
2. Hamidov Xayrulla, Ergasheva Sadoqat. Tarjima tarixi. – Toshkent, 2017. – 180 b.
3. Alimbekov A., Hamidov X. Sharq adabiyotidan tarjimalar. – Toshkent, 2013. – 211 b.
4. G'ofurov I. Tarjimonlik mutaxassisligiga kirish. – Toshkent, 2008. – 213 b.
5. G'afurov L., Mo'minov O., Qambarov N. Tarjima nazariyasi. – Toshkent, 2012. – 231 b.

asoslangan javoblarga 22.5-25 ballgacha - a'lo baho qo'yiladi.

2. Savolga nisbatan to'liq javob berilgan, fikr izchil ifodalangan, lekin bunda tegishli ilmiy va uslubiy adabiyotlarga kamroq e'tibor berilgan bo'lsa, 17.5-22.4 ballgacha - yaxshi baho qo'yiladi.

3. Savolga qisman javob bera olgan va ma'lum darajada ilmiy, o'quv-uslubiy adabiyotlardan foydalangan bo'lsa, 15-17.4 ballgacha - qoniqarli baho qo'yiladi.

4. Fikr aniq ifoda etilmagan, savolga qisman bo'lsada to'g'ri javob berilmagan, tegishli ilmiy, o'quv-uslubiy adabiyotlardan mutlaqo foydalanilmagan javoblar uchun 0-14.9 ballgacha - qoniqarsiz baho qo'yiladi.

2. Uchinchi savol bo'yicha mutaxassislikka oid (ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy, madaniy, badiiy) mavzulardagi va 800-1000 belgi atrofidagi hajmga ega sharq tilidagi matn onatiliga tarjima qilinadi.

3. To'rtinchi savol bo'yicha mutaxassislikka oid (ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy, madaniy, badiiy) mavzulardagi va 800-1000 belgi atrofidagi hajmga ega ona tilidagi matn sharq tiliga tarjima qilinadi.

Yozma tarjimani baholashda 25 ballik mezon qo'llanadi. Matn tarjimasi quyidagi mezon asosida baholanadi:

BAHOLASH SHKALASI:

a) matnni to'liq 100 % tarjima qilsa	25 ball
b) 90 % tarjima qilsa	22.5 ball
d) 80 % tarjima qilsa	20 ball
e) 70 % tarjima qilsa	17.5 ball
f) 60 % tarjima qilsa	15 ball
g) 50 % tarjima qilsa	12.5 ball
h) 50 % dan kam tarjima qilsa	0 ball

Tarjima hajmidan kelib chiqib, baholashda oraliq ballar ko'rsatkichlari ham qo'llanishi mumkin.

Yozma ish natijalari bo'yicha sinov yakunida yig'ilgan ballar jamlanadi va quyidagicha baholanadi:

1. 90 - 100 ballgacha - "a'lo";
2. 70 - 89 ballgacha - "yaxshi";
3. 60 - 69 ballgacha - "qoniqarli";
4. 0 - 59 ballgacha - "qoniqarsiz"

KIRISH

Mazkur dastur 60230200 - "Tarjima nazariyasi va amaliyoti" (sharq tillari) yo'nalishi bitiruvchilarining to'rt yil mobaynida ixtisoslik fanlarini o'qib o'zlashtirganlik darajasini aniqlash uchun o'tkaziladigan Yakuniy Davlat Attestatsiyasi sinovlari bo'yicha ishlab chiqilgan.

2024/2025-o'quv yilida bitiruvchilarda O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2018-yil 25-avgustda 744-son bilan tasdiqlangan o'quv rejasidagi umumkasbiy va ixtisoslik fanlaridan o'tkaziladi.

Umumkasbiy va ixtisoslik fanlaridan Yakuniy davlat attestatsiyasi quyidagi tur topshiriqlari o'z ichiga oladi:

- I. Mutaxassislik fanlaridan sinov - 25 ball;
- II. Mutaxassislik fanlaridan ijodiy yozma ish - 25 ball;
- III. Sharq tilidan ona tiliga tarjima - 25 ball;
- IV. Ona tilidan sharq tiliga tarjima - 25 ball.

100 ballik baholash mezonlari dastur nihoyasida keltiriladi.

I. MUTAXASSISLIK FANLARI

Mutaxassislik fanlaridan attestatsiya yozma sinovlari "Tarjima nazariyasi", "Tarjima tarixi" fanlaridan savollarni qamrab olgan. Ushbu qism bo'yicha quyidagi savollar tavsiya qilinadi:

1. Tarjimashunoslikning tarixiy ildizlari.
2. Tarjimashunoslikning nazariy masalalari.
3. G'aybulli Salomov - O'zbekistonda tarjimashunoslik fanining asoschisi.
4. G'arbda tarjima tarixining nazariy asoslari.
5. G'arb tarjima tarixida ilk nazariyotchilar va tarjimalar.
6. Rus tarjimashunos olimlari faoliyati va ularning nazariy qarashlari.
7. Tarjima tarixida Davriy nashrlar ahamiyati.
8. XIX-XX asr tarjimachiligi va O'zbek tarjimashunoslari.
9. O'zbek adabiyotiga kirib kelgan bevosita va bilvosita tarjimalar xususida.
10. Rus va qardosh tillardan tarjima an'anasi.
11. O'zbekistonda tarjimashunoslik fanining yuzaga kelishi va taraqqiy etishi
12. O'zbekiston mustaqilligi davrida tarjima rivoji.
13. Yaqin o'tmishda tarjima sohasiga bo'lgan munosabat.
14. O'zbekiston mustaqilligi davrida tarjimonlar faoliyati.
15. Tarjimaning ba'zi grammatik masalalari.
16. Ijtimoiy-siyosiy matnlar tarjimasining o'ziga xosliklari.
17. Yaqin va uzoq tillardan tarjima muammolari.
18. Tarjimaning lisoniy va g'ayrilisoniy muammolari.
19. Tarjimaning tur va xillari.

5-matn

Toshkent shahrida O'zbekiston tarixi, madaniyati, san'ati, tabiati, foydali qazilmalari haqida hikoya qiluvchi muzeylar juda ko'p. O'zbekiston tarixiy muzeyi ular orasida eng muhimi hisoblanadi. Bu muzey shahar markazida juda chiroyli 3 qavatli binoda joylashgan. Muzeydagi yodgorliklar eng qadimgi davrlardan to hozirgi kungacha bo'lgan tariximiz haqida ma'lumot beradi. Muzey ekspozitsiyalari xronologik tartib bilan joylashtirilgan. Avval O'zbekiston hududida qadimgi davrlardan mavjud bo'lgan madaniyatlarga tegishli arxeologik qazilmalar namoyish qilinadi. Markaziy Osiyo mintaqasida hukm surgan podshohlar davri, harbiy yurishlar, iqtisodiy, madaniy va siyosiy aloqalar haqida hikoya qiluvchi tarixiy yodgorliklar, turli uy arjomlari, yozishmalar tamoshabinlarni O'zbekistonimizning tarixi bilan to'liq tanishtiradi. Muzeyning o'rta asrlar tarixiga taalluqli qismi islom madaniyatining yorqin namunalarini, me'morchilik san'atining bebaho xazinalari, umuman, ilm-fan, san'at va madaniyatning ko'zni qamashtiruvchi yutuqlarini tamoshabinlar diqqatiga havola qiladi.

Yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlarining mutaxassislik fanlaridan yozma ishlar topshiriqlari bo'yicha talabalar bilimni baholash mezonlari

Yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlarini baholash uchun maksimal baho - 100 ball etib belgilanadi.

Mutaxassislik fanlari bo'yicha yakuniy davlat attestatsiyasi sinovi biletlarining har birida 4 tadan savol bo'lib, ular quyidagi mezonlar asosida baholanadi:

1. Birinchi va ikkinchi savollar mutaxassislik fanlariga tegishli bo'ladi. Ularning har biriga yozilgan javoblarni baholash 25 ball doirasida amalga oshiriladi.

Savol bo'yicha javoblarni baholash quyidagi jihatlarni hisobga olgan holda amalga oshiriladi:

- nazariy va amaliy bog'liqlikda yoritilgan;
- mazmunni yoritishda mustaqil ilmiy mushohada yuritish iqtidori mavjudligi;
- nom va ilmiy atamalarini bilish darajasi;
- keltirilgan faktlarning hozirgi davrdagi jarayonlar, o'zgarishlar bilan o'zaro aloqadorlikda ochib berilganligi, chuqur ilmiy tahlil etilgan hamda xronologik jihatdan to'g'ri yoritilganligi;
- muammoni tizimli mustaqil tahlil qilganligi, o'z fikrini erkin va mustaqil ifoda eta olganligi.

BAHOLASH SHKALASI:

1. Fikr aniq va izchil ifodalangan, barcha savollar mutlaqo to'liq yoritilgan va bunda tegishli ilmiy adabiyotlarga tayanilgan va har tomonlama chuqur

20. Tarjimada jins kategoriyasi.
21. "Taqimon kompetentsiyasi"ga qo'yiladigan talablar
22. Tarjimada milliy va tarixiy kolorit tushunchasi va nazariy asoslari.
23. Tarjimashunoslikda xos so'z (realiya)larning tadqiqi.
24. Realiza va ularning tasnifi.
25. Muqobilsiz leksika va uni tarjimada berish yo'llari.
26. Matn tarjimasida leksik birliklarni tanlash masalasi.
27. Tarjimon va muallif uslubi.
28. Tarjimonning professional etikasi.
29. Tarjimashunoslikda zamonaviy texnologiyalarning ahamiyati, yutuq va kamchiliklari.
30. Badiiy tarjimaning tadqiqiga doir nazariy qarashlar.
31. Badiiy tarjimaning adabiy aloqalar rivojidadagi o'rni.
32. Badiiy tarjima – qayta yaratish san'ati.
33. Tarjima jarayonida lug'atlar bilan ishlash va lug'at turlari.
34. Og'zaki tarjimada "uslub" masalasi hamda nutqning uslubiy figuralari.
35. Tarjimaning psixolingvistik tasniflanishi.
36. Stilistikaning asosiy yo'nalishlari.
37. Rasmiy matnlar tarjimasining leksik-stilistik muammolari.
38. Tarjimada ilmiy uslubning berilish qonuniyatlari.
39. Og'zaki tarjima turlari va so'zlashuv uslubi.
40. Yozma tarjima va badiiy uslub.
41. Tarjimada madaniyatlararo muloqot masalalari.
42. Madaniyatlararo muloqotning asosiy tushunchalari va tarjima masalalari
43. Frazologizmlar tarjimasiga doir tadqiqotlar tasnifi.
44. Frazologizmlar tarjimasiga tasnifi va tadqiqi.
45. Tarjimada so'z tanlash muammosi va tarjima antinomiylari
46. Muallif uslubi va uning tarjimada berilishi masalasi
47. Yozma tarjimada muallif uslubi va tarjimon mahorati
48. Og'zaki tarjimada notiqning nutqiy xususiyatlari va tarjima muammolari.
49. Sinxron tarjima fan sifatida shakllanishiga doir nazariy qarashlar
50. Sinxron tarjima strategiyalari tasnifi.

II. MUTAXASSISLIK FANLARIDAN IJODIY YOZMA ISH

Mutaxassislik fanlaridan yozma sinovlari bo'yicha asosiy sharh tilida o'rganilayotgan mamlakat va O'zbekiston madaniyati, shaharlari, tarixiy qadamlari, iqtisodiyoti, ta'limi, geografiyasi, iqlimi, kutubxonalari, shuningdek, kundalik mavzularda insho yozish (kamida 200 so'z) nazarda tutilgan. Ushbu qism bo'yicha quyidagi mavzular tavsiya qilinadi:

1. Vatanni sevmoq iymondandir.
2. Bizning universitet- bizning g'ururimiz.
3. Hayvonot olamini asramoq – bizning vazifamizdir.
4. Men sevgan yozuvchi.

5. Men sevgan asar.
6. O'zbekistonning milliy bayramlari.
7. Xitoy milliy bayramlari.
8. Tili o'rganilayotgan mamlakatning tarixiy joylari.
9. Milliy qadriyatlarimizni asrash-bizning burchimizdir.
10. Kelajagimiz farzandlarimiz qo'lidadir.
11. Farzand tarbiyasi oiladan boshlanadi.
12. Mening kelajakdagi kasbim.
13. Tosh shahrim – bosh shahrim.
14. Tabiatni asrash –bizning burchimizdir.
15. Qog'oz gazetalarining davri tugadimi?
16. Arab milliy an'analari.
17. Tilga e'tibor – elga e'tibor.
18. Axborot texnologiyalarining inson hayotidagi o'rni.

III. ASOSIY SHARQ TILIDAN ONA TILIGA TARJIMA (800-1000 b)

1-matin

شهرهای بلستانی، قدیمی ترین سکونتگاههای شناخته شده تاریخ زندگی بشر هستند. سکونت گاههای گاهایی که از آنها با قنطاریلی در کتاب ها باقی مانده و با بنایی ویرانه ای که هر چند دیگر شباهتی به شهر ندارد. اما در خود رموز و راه های فراوانی را پنهان کرده که نشان از شیوه های زیستی انسان دوران بلستان دارد. این شهرها و سکونت گاه های تاریخی گنجینه های ارزشمندی هستند که روند حیات اجتماعی را در هر یک از سرزمین نشان می دهند. این ویرانه ها و هر یک از طرق میل و ساختار شهر را نشان می دهند و از طرف دیگر رابطه شهر با منطقه، جامعه و سیاست و فرهنگ آن را به تصویر می کشند. بنابراین تغییرات اجتماعی، سیاسی و فرهنگی این شهرها را میتوان در نل و نعل خویشان جست و جو کرد.

2-methyl

در گذشته، مسافران در هنگام پیمودن جاده ها و مسیرها نیازمند سربازها و ملین بودند. یکی از مهم ترین این سربازها کاروان سربازها بودند. ساخت کاروان سرباز در ایران از دوره هخامنشیان آغاز شد و در دوره اشکانیان رونق گرفت؛ خصوصا در مسیر جاده ابریشم. کاروان سربازهای متعددی ساخته شد. اما افزاینی از کاروان سربازهای این دوره به جای مانده است ولی از زمان ساسانیان تعداد محدودی کاروان سرباز باقی مانده است که الگوی کاروان سربازهای دوره اسلامی قرار گرفت از قدیمیترین کاروان سربازهای ایران می توان به کاروان سرباز «شاه کرد» این کاروان سربازها کاروان برای دلاری مسجد، حرم و در حمله به ایران قلمداد می شود.

کلروان سرراهی ایران بر اساس اقلیم منطقه ای که در آن واقع شده است معماری متفاوتی دارد و به سه دسته کلروان سرراهی مناطق مرکزی کلروان سرراهی مناطق کوهستانی و کلروان سرراهی کرانه های دریایی تقسیم می شود. محال ترین و وسیع ترین کلروان سرراهی ایران در مناطق مرکزی آن است. این کلروان سرراهی از تنگه ای مسافتی از اطراف حیاط مرکزی و دو یا چهار ایوان بزرگ در جنوب آن حیاط مستطیل و این کلروان سرراهی انتهای مسافتی از اطراف حیاط مرکزی و اصطفاها در پشت آنها قرار

oliy ta'lim kabilardan iborat bo'lib, ta'lim ishlarida zamonaviy texnologiyalardan foydalanish ko'zda tutilgan. Majburiy ta'lim to'g'risidagi qonun 1313 hijriy-shamsiy yilda qabul qilingan bo'lib, unga ko'ra Eronda majburiy ta'lim 7 yoshdan boshlanadi. Hozirgi vaqtda turli darajada 11 million o'quvchi ta'lim olayotgan 70 mingdan ortiq maktablarda 488 mingdan ortiq o'qituvchilar ta'lim-tarbiya ishi bilan mashg'uldirlar.

Shuni ta'kidlash kerakki, Eronda o'g'il bolalar va qizlar alohida ta'lim oladilar. Avval aytilganidek, o'rtta maktabda adabiyot va matematika o'qitiladi. Ayollar maktabida ko'proq uy ishlariga, jumladan ovqat tayyorlashga va bolalarni tarbiyalashga e'tibor berishadi.

Shuningdek, Eronda bir qator oliy o'quv yurtlari mavjud. Ushbu ta'lim muassasalarida yarim millionga yaqin talaba tahsil oladi.

3-matn

Belarus-Rossiya-Qozog'iston-O'zbekiston-Afg'oniston-Pokiston transportini rivojlantirish bo'yicha "Y'o'l xaritasi" imzolandi. Bu haqda O'zbekiston Transport vazirligi matbuot xizmati xabar berdi.

Ma'lum qilinishicha, 23-aprel kuni Termiz shahrida Belarus-Rossiya-Qozog'iston-O'zbekiston-Afg'oniston-Pokiston multimodal transport koridorini rivojlantirish bo'yicha ishchi guruhning birinchi yig'ilishi bo'lib o'tdi. Unda davlatlarning transport vazirligi rahbarlari ishtirok etishdi.

Uchrashuvda mazkur transport koridorini rivojlantirish yo'li bilan Markaziy Osiyo va MDHga a'zo davlatlarni O'zbekiston orqali Janubiy Osiyo mamlakatlari bilan bog'lash va O'zbekistonning tranzit salohiyatini yanada oshirish masalalari muhokama etildi.

Uchrashuv yakuni bo'yicha tomonlar o'rtasida yo'l xaritasi imzolandi. Mazkur yo'l xaritasida yuk tashuvlarini rivojlantirish bo'yicha aniq rejalarni amalga oshirish belgilangan.

4-matn

Shavkat Mirziyoyev va Said Ali Xomaniyning uchrashuvi fonida O'zbekiston transport vaziri Ilhom Maxkamov va uning eronlik hamkasbi Mehrdod Bazrpash o'tasida ikki tomonlama muzokaralar bo'lib o'tdi.

O'zbekiston Transport vazirligi ma'lumotlariga ko'ra, Toshkent va Tehron O'zbekiston-Turkmaniston-Eron uch tomonlama transport koridorini rivojlantirish iniyatida ikki tomonlama muzokaralar bo'lib o'tdi. Tomonlar, shuningdek, logistika markazini tashkil etish, shuningdek, Eronning Chobahor va Bandar Abbas portlarida o'zbekistonlik tadbirkorlar ishtirokida yuk terminallarini qurish bo'yicha ham kelishib oldilar. Bundan tashqari, O'zbekiston va Eron yo'l qurilishi bo'yicha qo'shma korxona tashkil etishni va temir yo'l transporti sohasida hamkorlikni rivojlantirish maqsadida vazirliklar o'rtasida uchrashuvlar o'tkazishni e'lon qilmoqda.

سازنی و ریتیف های آوازی تقسیم میشود، به عنوان نخستین پرونده مستقل ایران در فهرست میراث معنوی جهانی ثبت شده است.

از موسیقی باستانی ایرانی اطلاعات زیبایی در دست نیست در دوره هخامنشی، موسیقی در دربار پادشاهان اجرا می شده است اما این سلسلایان بودند که پایه گذار موسیقی ایرانی شدند. در دوره ساسانیان، موسیقی دان ها جزو طبقه ممتاز و مورد احترام دربار بودند. بارید مخترع دستگاههای موسیقی ایرانی و نکبسا، نوازنده چنگ از موسیقی دان های معروف این دوره بودند در این دوره سازهای بریطانی و شنیور نیز معمول بوده اند.

با ورود اسلام در قرن هفتم میلادی ایرانی ها تمدن کشورشان را با دین تازه گره زدند و نقش بزرگی در موسیقی تمدن اسلامی ایفا کردند تا جایی که کمتر از دویست سال بعد، تقریباً همه آهنگسازان و موسیقی دانان بزرگ جهان اسلام ایرانی بودند آغاز موسیقی علمی در ایران را از قرن نهم میلادی و از زمان ابونصر فلانی می دانند. فلانی نایبه بزرگ آوازی علاوه بر داشتن تخصص در علوم مختلف از بزرگان موسیقی ایران نیز بوده است و کتب الموسیقی الکبیر را نوشته است. او در این کتب به مباحث علمی همچون صداتناسی و تئوری موسیقی با محاسبات ریاضی و فیزیک پرداخته است. در دوران اسلامی سازهای زمی قانن و تنبور و سازهای بادی، فلوت، قره نی و شنیور و سرنا رواج پیدا کردند. دف سنج و دهل هم از جمله سازهای ضرعی رایج در این دوره بودند.

IV. ONA TILIDAN SHARQ TILIGA TARJIMA (800-1000 b)

1-matn

Har qanday katta shahar uchun yo'lovchilarni tashish, ayniqsa yo'lovchilar ish vaqtining boshlanish va tugash soatlarida birinchi raqamli masala hisoblanadi. Bu masala har bir shahar hokimiyatining diqqat markazidir. Yo'lovchilarni tashish ikki usul bilan amalga oshiriladi. Birinchi usul bu - yo'lovchilarni yer osti temir yo'li, ya'ni metro orqali, ikkinchisi - quruqlikdagi transport vositalari, ya'ni avtobuslar, elektr avtobuslar, tramvaylar, taksilar va mikroavtobuslar orqali tashish.

Tehron shahrida tirbandlik yoki transport vositalarining harakati masalasi hozirda kun masalasi sifatida yuzaga chiqqan. Transport va yo'lovchilar harakatidagi muammolarning sababi shaharozlikdagi kamchiliklar va uning rejalashtirilmaganligidir. Shuningdek, Tehron shahridagi tirbandlik muammosining sababi avval boshidan shahar yo'llarining ot-ulov transportining harakatlanishi uchun qurilgani va barcha motorli avtomobillarning ularda harakatlanishi nazarda tutilmaganidir.

Bulardan tashqari Tehron shahrida shu yillar davomida 500 ga yaqin ikki qavatli avtobuslar va 2000 dan ortiq boshqa turdagi avtobuslar (shu jumladan, elektr avtobuslari) 70 dan ortiq turli yo'nalishlarda harakatlanadilar va har kuni 2500000 dan ortiq shahar aholisini belgilangan yo'nalishlarda manzillariga yetkazadilar.

2-matn

"Etteloot" gazetasining yozishicha, joriy yil oxirida chiqarilgan farmonga binoan parlament spikeri kelgusi o'quv yilidan boshlab bolalar uchun bepul o'quv qurollari va uch yillik boshlang'ich ta'limni tashkil etish to'g'risida qaror qabul qildi. Eronda ta'lim tizimi boshlang'ich ta'lim, o'rta ta'lim, o'rta-maxsus ta'lim va

احداث شده اند. آنها معمولاً چند پله بالاتر از حیاط هستند تا هم از ورود آب و گل به درون آنها جلوگیری شود و هم گریز خاک کف حیاط قریب دورتر باشند. این کاروان سراها که بیشترین تعداد کاروان سراها را تشکیل می دهند کاملاً محصور هستند و آب انبار آنها نیز در داخل بنا قرار دارد کاروان سرهای ملایق مرکزی به شش دسته تقسیم میشوند

3-matn

تولاد نوزاد در همه جای دنیا یک اتفاقی دوست داشتنی آغاز می شود. اولین دار ما با آداب و رسوم خاصی همراه است. آیین های تولد از چند ماه قبل از تولد نوزاد آغاز می شود. اولین کاری که انجام می شود، تهیه همراه موتلی است، تهیه سیسمونی» برای نوزاد اول، بر عهده ی از اقلام و سی سود و شامل لوازم مورد نیاز برای نگهداری از نوزاد در چند سال اول زندگی او می شود. بعضی از اقلام «سیسمونی» عبارتند از پوشاک لوازم بهداشتی اسباب بازی کالکسکه، گهواره تخت و کمد.

پس از مشخص شدن جنسیت نوزاد پدر و مادر با مشورت خانواده هایشان نامی برای فرزند خود انتخاب می کنند. پس از به دنیا آمدن نوزاد هنگامی که پدر و مادر نوزاد را از بیمارستان به خانه می آورند، پدر داماد گوسفندی را برای سلامتی مادر و نوزاد جلوی پای آنها قربانی می کند. پس از آوردن نوزاد به خانه، در اولین فرصت، یک فرد مؤمن فامیل یا محله در گوش راست نوزاد «اذان» و در گوش چپش «قلعه» می گوید. طی روزهای پس از زایمان خوراکیهای مقوی و گرم مانند کاجی و قاروت به زانو میدهند تا ضعف پس از زایمان به مرور از تن او بیرون برود.

در روز هفتم تولد برای نوزاد «عقیقه میکنند. عقیقه کردن به معنای قربانی کردن گوسفند، گاو یا شتر است و هدف از این کار حفظ نوزاد در برابر بلاها، تقرب به خدا و سپاس گذاری از او برای نعمت فرزند است. این کار دارای آثار مثبت روحی و تربیتی برای کودک است بعضی اوقات، قربانی کردن جلوی پای مادر و نوزاد عقیقه» در نظر گرفته میشود ختنه کردن نوزادان پسر هم از آدابی است که همه ایرانیان مسلمان انجام میدهند و امری واجب است.

4-matn

در دنیا سه شیوه اصلی آشپزی وجود دارد که آنها را مکتب های ملن» با اصلی می نامند: آشپزی ایرانی چینی و رومی این شیوه های آشپزی به جغرافیای خود محدود نمانده و بر سرزمین های اطراف خود تاثیر وارد مکتب آشپزی ایرانی همواره بر شیوه های آشپزی در کشورهای دیگر تاثیر گذاشته است. به عنوان مثال، آشپزی هندی، ترکی و عربی از این مکتب نشأت گرفته اند. البته هندی ها خوششان مست آشپزی داشته اند که با تاثیر از آشپزی ایرانی آن را کامل تر کرده اند. اما تاثیر آشپزی ایرانی بر ترکها و اعراب جدی تر بوده است. اعراب پس از فتح ایران سنت آشپزی ایرانی را به سرزمین های خود بردند و ترک های آسیای مرکزی هم پس از آشنایی با این هنر در ایران آن را آموختند و به آسیای صغیر بردند.

چنان که و سبز پرشد برنج و پلو و می کد آرام ان آشپزی ایرانی مانند فرش ایرانی اسلماً هنری مردمی است که در خانه های مردم معمولی یا حتی فقیر و به دست زنان و دختران شهرها و روستاهای ایران پروراند شده است. سرزمین ایران دارای اقلیم های گوناگون است و بنابراین زمینه رشد سبزیجات متنوعی را فراهم می آورد. این تنوع اقلیم هم چنین امکانات مطلوبی برای پرورش دام فراهم میکند و در نتیجه گوشت و لبنیات مرغوبی تولید میشود. به این ترتیب آشپز ایرانی کار خود را با موادی آغاز میکند که عطر و مزه خوب و قوی دارند به همین علت، غذاها نیاز به انویه فراوان ندارند و ناقله ایرانی را حساس و ملایم بار آورده اند

5-matn

موسیقی سنتی ایرانی که با نام موسیقی اصیل ایرانی موسیقی کلاسیک ایرانی و موسیقی دستگاهی هم شناخته می شود، شامل گوشه ها و آوازهایی است که از سالها پیش از میلاد مسیح تا به امروز در زندگی مردم ایران جریان داشته است. ریشههای موسیقی سنتی که به دو دسته ریتیف های